

УДК 338.439:658

DOI: 10.31359/2312-3427-2020-4-2-49

Р.С. Зубков, д-р екон. наук, професор

orcid.org/0000-0002-8894-5724

zubrus1982@gmail.com

**Миколаївський міжрегіональний інститут розвитку людини вищого
навчального закладу «Відкритий міжнародний університет
розвитку людини «Україна»**

А.В. Завгородній, д-р екон. наук, доцент

orcid.org/0000-0003-4979-4019

ndrew-mdu@ukr.net

**Миколаївський міжрегіональний інститут розвитку людини вищого
навчального закладу «Відкритий міжнародний університет
розвитку людини «Україна»**

М.В. Місюк, д-р екон. наук, професор, Заслужений економіст України

orcid.org/0000-0003-2903-7715

misyuknikolai@gmail.com

Подільський державний аграрно-технічний університет

НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ

Статтю присвячено розробленню напрямків вдосконалення продовольчої безпеки регіону. Виділено три сутнісні аспекти поняття «продовольча безпека»: політичний; економічний; соціальний. Встановлено, що визначальним завданням державної політики повинно бути створення рівних умов для ведення бізнесу та інвестування економіки України суб'єктами господарювання різної форми власності, здійснення процесу інвестування на прозорих та цивілізованих засадах, поліпшення структури інвестиційних джерел. Визначено алгоритм формування продовольчої стратегії розвитку регіону та напрямки вдосконалення продовольчої безпеки. Реалізація стратегії забезпечення регіональної продовольчої безпеки потребує вдосконалення. Основні зусилля потрібно направити на реалізацію основних завдань продовольчої безпеки, а саме: фізична та економічна доступність харчових продуктів для всіх верств населення регіону, рівень їх якості, корисності та

безпеки а також безперервність постачання.

***Ключові слова:** продовольча безпека, регіон, продовольче забезпечення, підприємство, інновації, продовольчий маркетинг, стратегія.*

Постановка проблеми. В новітніх умовах інтеграції України до європейського співтовариства, де стратегічним завданням є подолання економічної, соціальної, інституційної та політичної кризи нагальної пріоритетності набуває підвищення продовольчої безпеки регіону через масштабне впровадження у виробництво новітніх технологій та інновацій, як основного засобу інтенсивного економічного відтворення. Активізація політики продовольчої безпеки на державному та регіональному рівнях, в контексті соціально-економічного розвитку та стимулювання розвитку продовольчого підприємництва обумовлює необхідність формування ефективної системи її забезпечення, узгодження інтересів держави, регіону, фінансових установ і суб'єктів економічних відносин щодо напрямків та механізмів трансформації продовольчої стратегії.

Цілями продовольчої безпеки є: забезпечення доступу усіх соціальних і демографічних груп населення до безпечних харчових продуктів у достатній кількості та якості упродовж усього року; сприяння сталому розвитку сільського господарства; досягнення продовольчої незалежності – високого рівня продовольчого самозабезпечення; зниження рівня захворюваності населення, пов'язаного із неінфекційними хворобами та потенційне зниження рівня смертності, зумовленої дією факторів ризику, пов'язаних з харчуванням та масою тіла.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у теоретичні та практичні засади забезпечення продовольчої безпеки як регіону, так і країни внесли наступні фахівці: Гойчук О.І. [1], Власов В.І., Саблук В.П. [2], Кваша С.М. [3], Лагодієнко В.В. [4-6], Мудрак Р. П. [7, 8], Пасхавер Б.Й. і Шубравська О.В. [9], Должикова І.С., Іртицева І.О., Пономарьова М.С. [12-14] та інші. Проте, в умовах нових економічних викликів, питання пов'язані із забезпеченням продовольчої безпеки регіонів потребує нового вивчення та розвитку.

Формулювання цілей статті. Метою статті є розроблення напрямків вдосконалення продовольчої безпеки регіону. Для досягнення визначеної мети та відповідно до логіки наукового дослідження були поставлені завдання: дослідити особливості продовольчої безпеки в сучасних умовах, обґрунтувати алгоритм формування продовольчої

стратегії розвитку регіону та напрями вдосконалення продовольчої безпеки регіону.

Виклад основного матеріалу дослідження. Підвищення вимог населення до сучасного рівня життя та постійне загальне зростання чисельності населення нашої планети у геометричній прогресії, за багатьма прогнозами, призведуть до того, що до 2050 р. попит на основні продовольчі продукти суттєво зросте. Крім того, нестачу продовольства у майбутньому пов'язують також з іншими факторами, такими як: світові економічні кризи; глобальна зміна клімату, та як наслідки повені та посухи; ступінь розвитку сільськогосподарського виробництва; рівень регулювання ціноутворення на продовольчі товари державою; співвідношення експорту продовольства до його імпорту; роль власного виробництва харчових продуктів та продовольчої сировини.

Забезпечення потреб населення у харчових продуктах належної якості власного виробництва значно підвищує й фінансово-економічну безпеку країни, так як формує нові джерела надходження податків та поліпшує фінансовий склад й платоспроможність громадян.

Харчові продукти є незамінними у життєдіяльності людини, а сфера продовольства - найважливішим секторів економіки будь-якої країни. Саме продовольство відіграє особливу роль у задоволенні природних потреб населення планети. Тому стан розвитку харчової промисловості і сільського господарства, які й являють собою основу харчування, виступає демографічним чинником. Отже вивчення проблем продовольчої безпеки має велике значення та нагальну актуальність. Як складова національної безпеки, безпека продовольча стає також запорукою техніко-технологічної безпеки шляхом науково-технічного прогресу, чинником інтенсифікації виробництва, стимулом зростання продуктивних сил суспільства.

Продовольча безпека є одним з головних напрямків забезпечення національної безпеки країни в довгостроковому періоді, фактором збереження її державності та суверенітету, головною складовою соціально-економічної політики, а також необхідною умовою реалізації стратегічного національного пріоритету – підвищення якості життя громадян шляхом гарантування високих стандартів життєзабезпечення.

Сучасне трактування продовольчої безпеки різними вченими має певні відмінності. Однак, принципова ознака сутності цього поняття – стабільне забезпечення населення продуктами харчування, залишається однаковою у всіх визначеннях. Так, Власов В.І., Саблук В.П. та інші вважають доцільним при розгляді продовольчої безпеки на рівні країни

застосовувати два взаємопов’язані поняття – «продовольча безпека людини» та «продовольча безпека країни», причому перше поняття необхідно трактувати як відповідальність держави за забезпечення кожного громадянина необхідними енергетично-елементними складовими щоденного раціону харчування відповідно до віку, фізичного навантаження та стану здоров’я [2].

На думку О.І. Гойчук [1] забезпечення продовольчої безпеки на рівні окремої людини, сім’ї відноситься до особистих, сімейних потреб. Фізіологічні потреби, до яких відноситься потреба в їжі, а також потреба в безпеці, знаходяться в основі відомої піраміди потреб Маслоу. Продовольча безпека на рівні держави – це суспільна потреба. До суспільних потреб відносяться потреби всього народу, всієї нації, всіх громадян держави. Забезпечення продовольчої безпеки є суспільним благом.

Окремої уваги в контексті вивчення сутності категорії «продовольча безпека» заслуговує дослідження С. Кваші [3]. Ним виділено три сутнісні аспекти цього поняття: 1. Політичний – характеризує здатність держави підтримувати свій стабільний позитивний міжнародний імідж як конкурентної на аграрних зовнішніх ринках країни, забезпечувати своїм громадянам споживання повноцінних продуктів харчування відповідно до прийнятих міжнародних стандартів та норм. 2. Економічний – характеризує здатність держави до мобілізації внутрішніх ресурсів та агроекономічного потенціалу країни для організації виробництва сільськогосподарської продукції та забезпечення населення продовольством здебільшого власного виробництва і тим самим гарантувати економічну самостійність, достатню незалежність від зовнішніх ринків. 3. Соціальний – визначає зайнятість населення в аграрному секторі економіки з відповідною продуктивністю праці та її оплатою.

Якщо говорити про Україну, то можна констатувати той факт, що у нашій країні, сьогодні майже відсутнім є механізм регулювання процесу формування системи продовольчої безпеки на загальнодержавному рівні. Відсутнім також є й будь-який єдиний законодавчий документ, який би прямо регламентував питання формування продовольчої безпеки, оцінки її рівня та механізмів державного регулювання.

Варто відзначити, що стан продовольчої безпеки країни формується під впливом комплексу чинників та системного їх аналізу. Сьогодні, серед цих чинників можна назвати наступні: стан та механізм збереження і

підвищення родючості та екологічності ґрунтів, стан селекційно-генетичного забезпечення рослинництва і тваринництва, стан виробництва та якості сільськогосподарської техніки і добрив до ефективних шляхів формування продовольчих ринків. Всі ці питання навіть у високорозвинених країнах потребують більшої уваги та більш активного регулювання з боку держави.

Нормативно-правовим підґрунтям продовольчої безпеки є міжнародні договори України, згода на обов'язковість виконання яких надана Верховною Радою України.

Досить неоднозначна ситуація із законодавчою базою щодо державного регулювання питання продовольчої безпеки в Україні викликала бурхливу дискусію серед науковців.

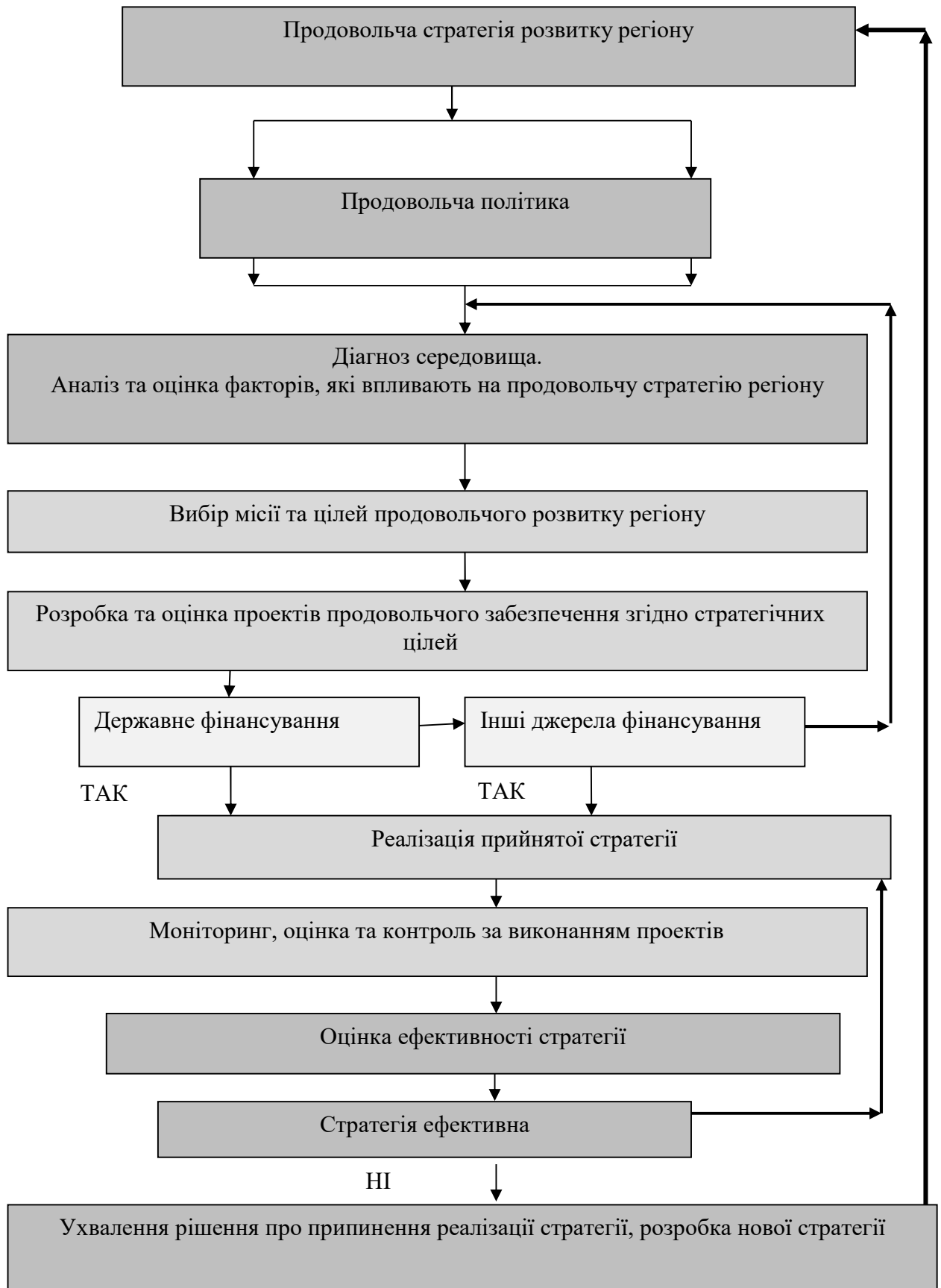
Таким чином, усі чотири напрями забезпечення продовольчої безпеки держави передбачають обов'язковий аналіз умов і обставин виникнення та фактів прояву нових загроз і порушення національних інтересів у цій сфері життєдіяльності суспільства, розробку прогнозу негативних для продовольчої безпеки наслідків.

Проблему продовольчої безпеки на національному і регіональному рівнях необхідно досліджувати комплексно. Саме тому слід розробити механізм виявлення факторів, що формують загрози продовольчої безпеки або так званих. Паралельно має сенс створювати сприятливі умови для формування тих факторів, які стабілізуюче діють на систему продовольчої безпеки.

Сьогодні, на продовольчій проблемі досить щільно зав'язані інші глобальні проблеми сучасності – демографічна, екологічна, енергетична та ін. Саме тому продовольчу проблему можна віднести до числа глобальних проблем, отже для її рішення потрібне добре налагоджене співробітництво усіх країн світу, незалежно від їх суспільного ладу.

Суб'єктивні чинники – за задумом автора є динамічними та можуть видозмінюватися залежно від поточних умов (волі та можливостей управлінської системи, фінансового забезпечення тощо). Дані чинники формуються під впливом людського фактору.

Сьогодні місткість національного українського ринку споживання обмежують такі лімітуючі фактори як зменшення чисельності населення, висока частка у його структурі старших вікових груп, широке розповсюдження шкідливих звичок (передусім, алкогольної залежності серед сільського населення) тощо. Всі ці явища призводять до зниження трудових ресурсів країни.

Алгоритм формування продовольчої стратегії розвитку регіону

Враховуючи дослідження багатьох вітчизняних дослідників продовольчої безпеки на національному рівні нами проаналізовано всі визначення даної категорії та враховано особливості її забезпечення, а для регіонального рівня запропоновано алгоритм формування продовольчої стратегії розвитку регіону (рисунок).

Таким чином, напрямки вдосконалення продовольчої безпеки регіону доречно підкріпити наступними кроками:

1. Створення зон агропродовольчого виробничого стимулювання на територіях ОТГ.

2. Підтримка малих та середніх фермерських господарств шляхом компенсації відшкодування відсоткових ставок за кредитами.

3. Створення умов для доступності використання інноваційних рішень на рівні підприємств регіону.

4. Удосконалення мережі центрів адміністративних послуг. Надання он-лайн та офф-лайн адміністративних послуг, в тому числі через особистий кабінет регіонального інвестора.

5. Забезпечення європейської практики стандартів надання адміністративних послуг, підвищення їх доступності для населення та бізнесу.

6. Нарощування виробництва та розширення асортименту продуктів харчування, дефіцит яких має місце нині на агропродовольчому ринку;

7. Удосконалення системи зберігання продовольства на всьому шляху до кінцевого споживача

8. Розвиток служб консультування для сільгосптоваровиробників.

9. Формування культури виробництва та споживання продукції органічного землеробства.

10. Розвиток сільських обслуговуючих кооперативів.

11. Маркетингова підтримка

12. Розвиток логістичних центрів – агропромислових парків, комплексних оптово-роздрібних ринків

13. Впровадження органічного землеробства

14. Встановлення контролю за станом ґрунтів з використанням новітніх технологій.

15. Створення умов для збільшення виробництва продукції тваринництва.

16. Створення стимулів до вирощування екологічно чистої продукції і відмови від ГМО

17. Впровадження технологій використання відходів переробки

18. Високоточні ІТ технології для виробництва, переробки та реалізації аграрної продукції

19. Підвищувати інформованість населення про її користь та безпечність, пропагувати здоровий спосіб життя, залучати державні органи, екологічні асоціації й організації споживачів у процес формування ринку органічної продукції.

20. Широке використання всіх видів засобів масової інформації для популяризації вживання органічних продуктів харчування, як невід’ємної частини здорового способу життя.

21. Забезпечення зростання попиту на органічну продукцію внаслідок формування довіри споживачів до сертифікованої органічної продукції.

22. Посилення захисту прав споживачів шляхом удосконалення державного контролю за якістю та безпекою продовольчих товарів, гармонізація національних стандартів якості з міжнародними.

23. Запровадження національної системи сертифікації та маркування органічної сільськогосподарської продукції та продуктів харчування.

24. Стимулювання розширення виробництва органічних продуктів харчування та в першу чергу – дитячого харчування.

25. Створення зон сільськогосподарського виробництва вільних від використання генетично модифікованих організмів (ГМО).

Таким чином, визначальним завданням державної політики повинно бути створення рівних умов для ведення бізнесу та інвестування економіки України суб’єктами господарювання різної форми власності, здійснення процесу інвестування на прозорих та цивілізованих засадах, поліпшення структури інвестиційних джерел.

Висновки. Отже, розглянувши основні поняття системи продовольчої безпеки можна говорити про наступне. Сьогодні проблема забезпечення населення харчовими продуктами у належній кількості та належної якості стоїть досить гостро. Проблема ця існувала з давніх часів, змінюючись на кожному етапі розвитку суспільства вона з кожним роком ставала все більш актуальною та нагальною. І ось, на сучасному етапі розвитку людства проблема продовольчого питання розглядається на світовому рівні, їй присвячують свої наукові праці як вітчизняні вчені так й вчені інших країн, її досліджуються державні інститути та недержавні установи. Поняття продовольчої безпеки має дуже багато визначень. Крім

того, продовольча безпека, як один з елементів безпеки національної взаємопов'язана з іншими її елементами, такими як військова безпека, фінансово-економічна, інформаційна, екологічна, демографічна та техніко-технологічна. А система продовольчої безпеки має свою особисту структуру, яка є багаторівневою.

Сьогодні, немає жодної держави, яка б не переймалася питаннями продовольчої безпеки. Це стосується виробництва продовольчих товарів, їх розподілу, імпорту-експорту, споживання тощо. Однак кожна країна має свої особливості покращення продовольчого забезпечення свого населення залежно від досягнутого рівня у вирішенні цієї проблеми та різноманітних факторів впливу. Розвинені країни світу мають добре сформовану та перевірену законодавчу систему державного регулювання продовольчої безпеки. Інструменти даного регулювання спрямовані, в основному на підтримку прибутків фермерів, сприяння експорту продовольства національного виробництва, забезпечення населення доступними та якісними харчовими продуктами. А ось у таких найближчих сусідів пострадянського простору як Республіка Казахстан, Республіка Молдова, Російська Федерація, Республіка Білорусь, Республіка Вірменія, надивлячись на те, що система продовольчої безпеки знаходиться на стадії зародження, вже є досить потужна база законодавчих актів, що регламентують цю систему.

Україна, сьогодні, є однією з країн, де механізм державної підтримки питань продовольчої безпеки є ще недостатньо сформованим. Нажаль в Україні, на відміну від найближчих сусідів та розвинених країн світу, на сьогодні, майже відсутня чітко визначена система загальнодержавного «спостереження» за формуванням та рівнем продовольчої безпеки. Відсутній також і будь-який єдиний законодавчий документ, який би прямо регламентував основні аспекти формування продовольчої безпеки, оцінки її рівня та механізмів державного регулювання. Досвід країн, які мають достатньо високий рівень продовольчої безпеки, а також загальносвітові тенденції та особливості формування основ продовольчої безпеки в Україні, свідчить про необхідність розробки та затвердження на законодавчому рівні моделі формування продовольчої безпеки та управління нею, а також розробки та прийняття ряду законних і підзаконних актів, які б регламентували регуляторну політику держави на засадах високої конкурентоспроможності та низької імпортозалежності у продовольчій та супутніх сферах. Продовольча безпека є одним з головних

напрямків забезпечення національної безпеки країни в довгостроковому періоді, фактором збереження її державності та суверенітету, головною складовою соціально-економічної політики, а також необхідною умовою реалізації стратегічного національного пріоритету – підвищення якості життя громадян шляхом гарантування високих стандартів життєзабезпечення. Напрямки реалізації стратегії забезпечення регіональної продовольчої безпеки потребує вдосконалення та всіх управління регіоном. Основні зусилля потрібно здійснювати на реалізацію основних завдань продовольчої безпеки, а саме: фізична та економічна доступність харчових продуктів для всіх верств населення регіону, рівень їх якості, корисності та безпечності а також безперебійність постачання.

Бібліографічний список.

1. Гойчук О.І. Продовольча безпека: монографія. Житомир: Полісся, 2004. 348 с.
2. Власов В.І., Саблук В.П., Лисак М.А. Методичні підходи щодо оцінки продовольчої безпеки країни. Економіка АПК. 2009. № 8. С. 43-45.
3. Кваша С.М. Зовнішньоекономічна діяльність АПК України: стан, стратегія і тактика розвитку. К. : НІЧЛАВА, 2000. 252 с.
4. Лагодієнко В.В. Умови та чинники формування та розвитку агропромислового виробництва на продовольчому ринку. Вісник аграрної науки Причорномор'я. 2007. Вип. 2(40). С. 44-51.
5. Лагодієнко В.В., Лагодієнко Н.В. Вплив глобалізації та міжнародної інтеграції на стан продовольчої безпеки України та її регіонів. Бізнес навігатор. 2013. № 34. С. 171-176.
6. Лагодієнко В.В. (2019). Продовольча безпека Причорноморського регіону: стан, тенденції, перспективи. Economic and Food Security of Ukraine, № 6 (3-4). С. 16-25.
7. Мудрак Р.П., Лагодієнко В.В. Агроінфляція та індекс споживчих цін на продовольчі товари: порівняльний аналіз «Україна – ЄС». Економіка України. 1 (674). 2018. С. 28-40.
8. Мудрак Р.П. Поведінка споживача як чинник продовольчої безпеки домогосподарства. Економічний часопис ХХІ. 2014. №3-4(1). С. 27-30.
9. Шубравська О.В., Молдаван Л.В., Пасхавер Б.Й. Агропродовольчий розвиток України в контексті забезпечення продовольчої безпеки: кол. моногр. [та ін.]; за ред. д-ра екон. наук О.В.

Шубравської; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозів. НАН України». К., 2014. 456 с.

10. Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України від 24.06.2004 р. № 1877-IV». Законодавство України: сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15>.

11. Деякі питання продовольчої безпеки: Постанова Кабінету Міністрів України від 05.12.2007 р. №1379. Законодавство України: сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1379-2007-%D0%BF#Text>.

12. Іртищева І.О. Побутова інноваційних моделей регіональної агропродовольчої сфери та інтеграційній основі / І.О. Іртищева // Економіка АПК. – 2009. – №9. – С.39-43.

13. Dolzhykova I., Irtysheva I., Ponomarova M. Conceptual fundamentals of development of the food security system // Baltic Journal of Economic Studies, Volume 5 Number 2. Riga: Publishing House “Baltija Publishing”, 2019, 262 p. P 57-64. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/>

14. Ponomarova M.S. The substantiation of strategic development of the agricultural enterprises under modern economic [Обґрунтування стратегічного розвитку сільськогосподарських підприємств в сучасних умовах господарювання]. Вісник ХНАУ. Серія “Економічні науки”. 2017. № 2. С. 268 – 275.

References.

1. Hoichuk, O.I. (2004). Prodovolcha bezpeka [Food security]. Zhytomyr: Polissia. [in Ukrainian].

2. Vlasov, V.I., Sabluk, V.P., Lysak, M.A. (2009). Metodichni pidkhody shchodo otsinky prodovolchoi bezpeky krainy [Methodological approaches to assessment of the food security of country]. The economy of AIC. no. 8. p.p. 43-45. [in Ukrainian].

3. Kvasha, S.M. (2000) Zovnishnoekonomichna diialnist APK Ukrainy: stan, stratehiia i taktyka rozvytku [Foreign economic activity of the agro-industrial complex of Ukraine: state, strategy and tactics of development]. K. : NICHILAVA. [in Ukrainian].

4. Lagodiienko, V.V. (2007) Umovy ta chynnyky formuvannia ta rozvytku ahropromysloвого vyrobnytstva na prodovolchomu rynku [Conditions and factors of formation and development of agro-industrial production in the food market]. Bulletin of Agrarian Science of the Black Sea Region. vol. 2 (40). p.p. 44-51. [in Ukrainian].

5. Lagodiienko, V.V., Lagodiienko, N.V. (2013). Vplyv hlobalizatsii ta

mizhnarodnoi intehratsii na stan prodovolchoi bezpeky Ukrainy ta yii rehioniv. [Influence of globalization and international integration on the state of food security of Ukraine and its regions]. Business Navigator. no. 34. p.p. 171-176. [in Ukrainian].

6. Lagodiienko, V.V. (2019). Prodovolcha bezpeka Prychornomorskoho rehionu: stan, tendentsii, perspektyvy. [Food security of the Black Sea region: state, tendencies, prospects]. Economic and Food Security of Ukraine. no. 6 (3-4), p.p. 16-25. [in Ukrainian].

7. Mudrak, R.P., Lagodiienko, V.V. (2018). Ahroinflitsiia ta indeks spozhyvchykh tsin na prodovolchi tovary: porivnialnyi analiz «Ukraina – YeS» [Agroinflation and the consumer price index for food products: a comparative analysis of «Ukraine-EU»]. Ukraine economy. no. 1 (674). p.p. 28-40. [in Ukrainian].

8. Mudrak, R. P. (2014). Povedinka spozhyvacha yak chynnyk prodovolchoi bezpeky domohospodarstva [Consumer behavior as a factor of the food security of household]. Economic annals-XXI. no. 3-4(1), p.p. 27-30. [in Ukrainian].

9. Shubravska, O.V., Moldavan, L.V., Paskhaver, B.I. (2014). Ahroprodovolchyi rozvytok Ukrainy v konteksti zabezpechennia prodovolchoi bezpeky [Agri-food development of Ukraine in the context of food security]. K : NAN Ukrainy, DU «In-t ekon. ta prohnozuv. NAN Ukrainy». [in Ukrainian].

10. Pro derzhavnu pidtrymku silskoho gospodarstva Ukrainy [On the State Support of Agriculture of Ukraine]. (2004). Law of Ukraine, adopted on 2004, Jun 26, 1877-IV. Legislation of Ukraine: Website. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15>.

11. Some issues of food security [Deiaki pytannia prodovolchoi bezpeky]. (2007). Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine, adopted on 2007, Dec 5, 1379. Legislation of Ukraine: Website. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1379-2007-%D0%BF#Text>.

12. Irtysheva I.O.(2009) Household of innovative models of regional agro-food sphere and integration basis [Pobutova innovatsiynykh modeley rehional'noyi ahroprodovol'choyi sfery ta intehratsiyniy osnovi] / I.O. Irtysheva // Economics of agro-industrial complex. - 2009. - №9. - P.39-43.

13. Dolzhykova I., Irtysheva I., Ponomarova M. Conceptual fundamentals of development of the food security system // Baltic Journal of Economic Studies, Volume 5 Number 2. Riga: Publishing House “Baltija Publishing”, 2019, 262 p. P 57-64. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/>

14. Ponomarova M.S.(2017) The substantiation of strategic development of agricultural enterprises under modern economic [Substantiation of strategic development of agricultural enterprises in modern economic conditions]. Bulletin of KhNAU. Economic Sciences Series. 2017. № 2. С. 268 - 275. [in Ukrainian].

R. Zubkov, A. Zavgorodniy, M. Misiuk **Directions of improvement of food security of the region.** *The subject of research* is theoretical, methodological and applied aspects and mechanisms of formation of the regional food security system. *The methodological basis of the study* is an economic theory, works of domestic scientists on the problems of forming a regional food supply system. The purpose of this article is development of directions of improvement of food security of the region. To achieve this goal and in accordance with the logic of scientific research, the following tasks were set: to investigate the features of food security in modern conditions, to substantiate the algorithm for forming a food strategy for regional development and ways to improve food security in the region. The article is devoted to the development of areas for improving food security in the region. There are three essential aspects of the concept of "food security": 1. Political - characterizes the ability of the state to maintain its stable positive international image as a competitive foreign agricultural market, to ensure its citizens the consumption of whole foods in accordance with accepted international standards and norms; 2. Economic - characterizes the ability of the state to mobilize domestic resources and agro-economic potential of the country to organize agricultural production and provide the population with food mostly of its own production and thus guarantee economic independence, sufficient independence from foreign markets; 3. Social - determines the employment of the population in the agricultural sector of the economy with appropriate productivity and wages. It is established that the defining task of state policy should be to create equal conditions for doing business and investing in the economy of Ukraine by economic entities of various forms of ownership, implementing the investment process on a transparent and civilized basis, improving the structure of investment sources.

Key words: food security, region, food security, enterprise, innovation, food marketing, strategy.

Стаття надійшла до редакції: 10.10.2020 р.